

REYE SENDROMU VE ASPIRİN

Omran DEMİR*

ÖZET

Reye Sendromu, karaciğer yetersizliği ve ensefalopati ile karakterize akut bir hastalıktır. Hastalık çocuk ve gençlerde görülür, iki yaşın altındaki çocuklarda ise prognoz kötüdür. Viral bir hastalık sırasında, romatizmal ateş tedavisinde veya kollagen vasküler hastalıklarda kullanılan aspirinin, Reye Sendromu gelişme riskini artırdığı yapılan araştırmalarla doğrulanmıştır.

Bu makalede Reye Sendromunun aspirin ile ilişkisi incelenmiştir.

Reye Sendromunda Klinik Tablo : Reye Sendromu: çocuk ve gençlerde görülen, çok hızlı gelişme gösteren, karaciğer yetersizliği ve ensefalopati ile karakterize akut bir hastalıktır. Yapılan araştırmalarda görüldüğü gibi çoğu kez Influenza B, su çiçeği gibi viral bir hastalığı izler (3, 4). Çocuk, influenza tip B veya su çiçeğinden kurtulur gibi görünürken tekrarlayan kusmalar başlar. Bu durum 24-48 saat sürer. Bu periyodun sonuna doğru stupor ve deliryurn ortaya çıkar, çocuk hızla komaya girer. Bu arada konvülsiyon olabilir yada olmayabilir. Ancak Tokal nörolojik belirtiler yoktur. Fakat genel refleksler artmış olup babinski refleks' pozitifdir. Hiperventilasyon bulgusu ise karakteristiktir. Ağır seyreden vakalarda ise depresyon rijiditesi, pupillaların dilatasyonu görülür. Buna kafa içi basıncı= artması ve pupilla ödemide eklenebilir (1, 3, 4).

Terminal devrede beyin tentoriyel herniasyon belirtileri ortaya çıkar. Bunu, üçüncü sinir paralizisi ve solunum durması izler.

Karaciğer hastalığının klinik kanıtı ise hafif hepatornegaliden ibarettir. Hastalarda sanlık yoktur. Hastalık tamamen ortadan kalktığımda, genellikle 2-3 gün içinde hepatomegalide düzelme görülür (1, 3, 4).

*E.O. Hemşirelik Yüksekokulu Hemşirelik Esasları Ara,ş.Gar.

Labaratuvar Bulgular Reye Sendromunda SGOT (Serum Glutamic Oxalacetic Transaminase) ve LDH (Laktik Dehidraginaz) düzeyleri çok yükselmiştir. Olgularda karaciğer yetersizliği olduğundan kan pıhtılaşması ile ilgili faktörler örneğin protrombin zamanı azalmıştır. Erken evrede kanda amonyak seviyesi yükselmiştir, serum bilirübin düzeyi ise genellikle normaldir. Küçük çocuklarda hipoglisemi gelişmesi olasılığı sıktın Renal disfonksiyon kanıtı olarak da kanda üre artışı ve aminoasidüri vardır. Hastalarda sıklıkla respiratuvar alkaloz görülür. Periferik kanda ise lökositler 40 bine kadar çıkabilir (3).

Reye Sendromunun Aspirinle ilişkisi Viral hastalıklar sırasında alınan ilaçlarla Rey Sendromu arasında bir ilişki olabileceği düşünülmüş ve bu konuda bazı ilaçlardan şüphelenilmiştir. Bu ilaçların başında antiemetikler ve antiipretikler gelmekteyse de son zamanlarda konu salisilatlarla odaklanmıştır (2).

Kasım 1980 de Ohio ve Michiganda Reye Sendromu ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçları; Rey Sendromu ile Reye Sendromu öncesi herhangi bir hastalık sırasında aspirin alımı arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca Arizona'da Starke ve arkadaşlarının Aralık 1980 de yaptıkları Reye Sendromu ile ilgili çalışmada aynı sonuçları sonuçları vermiştir. Tüm bu çalışmaların sonuçları. Mart 1982 de Enfeksiyon Hastalıkları ve İlaçları Komitesi tarafından üyelere duyurulmuştur (2).

Priple, yayınlarından birinde; Akut Romatizmal Ateş için salisilat tedavisi görürken Reye Sendromu gelişen bir hastasını şöyle tanımlamaktadır (5).

17 yaşında bir kız çocuğu olan A.ya kliniğe gelmeden önce boğaz kültürü ile kamtlanımış. A grubu streptokokal farangitis tanısı konmuştur. Bunun tedavisi için 1M penicilin kullanılmış. Enjeksiyondan 5 gün sonra akut romatizmal ateşin semptom ve belirtileri gelişmiş. Bunlar poliartritis, sistolik üfürilm ve uzamış PR aralığın içermekteymiş. Aspirin 100 mg/kg/günde verilmiş ve durumu hızlı bir şekilde düzelmeye başlamış. Aspirin tedavisine başlandıktan iki hafta sonra yenileyen kusma ve gastroenterit gelişmiş. Hastada tutarsızlık, huçmlık ve uyum bozukluğu geliştikten sonra hastanemize yahni&

Hastanın serum salisilat seviyesi 9.3/dl idi. Bu oran terapodik oranın (15-30mg/dl) altında olmasına rağmen diğer bulgular özellik taşıymaktaydı. Plazma amonyak seviyesi ve serum transamin düzeyleri artmış, protrombin zamana uzarnıştı ve hastada hipoglisemi vardı. Bu bulgular Reye Sendromu tanısı ile uygunluk gösteriyordu.

Serebrospinal sıvırın viral kültüründe Echovirüs tip 6 firedi. Hasta bu sonuç ve bulgularla Reye Sendromunun 2. evresinde tanı ve tedaviye

alındı. Hastanın mental durumu, nörolojik muayene sonuçları ve kan testlerinin tümü tedaviye alındıktan altı gün sonra normal seviyeye geri döndü (5)."

Pripletin sunduğu bu raporda da görüldüğü gibi Reye Sendromu ile aspirin arasında oldukça yakın bir ilgi vardır. Ama bununla beraber uzun süre salisilat tedavisi almış çocuklarda görülen Reye Sendromu hakkında cevaplanmamış sorularda vardır, örneğin hastalığın ilk belirtileri görüldüğünde aspirin tedavisinin kesilmesiyle Reye Sendromundan kaçulabilinir mi?

Bu konuda yapılan araştırmalar göstermektedir ki 18 yaşından önceki olgularda, Reye Sendromunun ilk belirtileri görüldüğü zaman aspirin tedavisinin kesilmesiyle hastalığın oluşma insidansı azalmaktadır (5). Ancak bu sonuç ikilem oluşturmaktadır. Yani viral kökenli hastalığı olan bir çocuğun tedavisinde Reye Sendromundan kaçınmak için aspirin tedavisine son verilirse primer hastalık nasıl tedavi edilecektir, yada primer hastalığı tedavi etmek için aspirin tedavisine devam edilirse Reye Sendromunun oluşumundan kaçınmak iyice zorlaşır mı? Bu açıdan her vakada aspirin tedavisinin sürdürülmesi yada durdurulması kararı verilirken son derece dikkatli olunmalıdır.

Reye Sendromunda ölüm sıklığı tedaviye yönelik çalışmalar sonucunda son yıllarda %40-80 den %10-20 ye düşürülmüştür. Ancak hastalığın prognozu büyük çocuklarda iyi, iki yaşın altındaki çocuklarda ise daha kötüdür (1).

Artık günümüzde salisilatlar, halkın reçetesiz kolayca ulaşabileceği yerlerde örneğin market, bakkal ve pazarlarda satılan preparatlar haline gelmiş ve herkes tarafından çok kolay ve sık kullanılmaya başlanmıştır. Hükümetlerin ilgili kurumları, halkı bu konuda bilgilendirebilmek için gerekenleri yapmalıdır. Ayrıca salisilat üreticileri bu konuda yapılan araştırmaları göz Önüne alarak prospektüslerini ilacı kullanacaklara bilgi verecek şekilde düzenlemelidirler. Anne ve babalarda çocuklarına verecekleri tüm ilaçlarm etiketlerini, ilacı vermeden önce dikkatlice incelemelidirler (2).

Doktorlar ve eczacılar bu toplu çabaya, ailelerle kişisel olarak tanışarak salisilatların su çiçeği ve influenzada kullanılması halinde olabilecek tehlikeleri anlatarak katkıda bulunabilirler. Bu konuda yapılacak tüm çalışmalarda hemşirelerde aktif rol almalarıdır (2).

SUMMARY

Reye Sendrom and Aspirin

Reye Sendrom is an acut illness which is characterized by the inadequacy of the liver and encephalitis. It was shown in young persons and children. In the children who are under the age of two; prognosis is bad. The several researches show that use of aspirin increases the risk of development of Reye Sendrom during the viral illness, rheumatic fever, collagenous and/of vascular diseases.

In this article relationship between the Reye Sendrom and Aspirin has been reviewed.

KAYNAKLAR

1. Demirağ, Bahtiyar ve ark. : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları. Cilt : 2, Ankara, 1984, ss : 498.
 2. Committee On Infectious Diseases : "Aspirin and Reye Syndrome", Pediatrics, An Academy of Pediatrics. 69 : 6, June, 1982.
 3. Gedikoğlu, G. : Nelson Çocuk Hastalıkları. Cilt : 3, Ankara, 1978. ss 477.
 4. Neyzi, O. : Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları. Cilt 2, İstanbul. 1984, ss 282.
- S. Pringle, C.; Osborn, L. : "Reye Syndrome and Aspirin Therapy" American Journal of Diseases of Children. 140 : 10, 1966, 1986.